

Det moderne Israels historie

Ved Pelle Goldin (2005-2007)

På forunderlig vis hænger det moderne Israels historie sammen med vor moderne planets nyeste historie. Konflikten mellem Israel og Palæstina er blevet kaldt alle konflikters mor. Uanset hvad man måtte mene om den påstand er der ingen tvivl om at Israel - Palæstinakonflikten er uomgængelig, hvis man vil forstå hvad der er på spil i Mellemøsten - og hvad der er på spil i forholdet mellem Vesten, Mellemøsten og hele vor planet.

Derfor er et kendskab til det Moderne Israels Historie ikke blot vitalt for den særligt interesserede, men for enhver politisk interesseret. Israel-Palæstinakonflikten er imidlertid så betændt og meningerne så delte, at de fleste ekspertvurderinger i højere grad ligner politiske partsindlæg end et forsøg på at finde frem til de historiske og politiske kendsgerninger.

Det følgende er et forsøg på en nøgtern og kortfattet oversigt over det moderne Israels historie. Det storpolitiske spil har haft overordentlig indflydelse på Israels historie og vil blive berørt i det omfang det er nødvendigt.

1.

De europæiske jøder i 1800-tallet

Det moderne Israels og Palæstinas historie begynder i slutningen af 1800-tallet, da nationalisme og liberalisme forvandlede det enevældige i Europa til demokrati.

I løbet af 1800-tallet bredte der sig i Europa en tro på fremtiden. Industrialiseringen og den begyndende demokratisering i Vesteuropa banede vej for en ny tidsånd præget af troen på menneskets ubegrænsede muligheder. For jødernes vedkommende betød den liberale tidsånd, at de for første gang i 2000 år accepteredes som ligeværdige borgere i store dele af Vesteuropa, hvor de satte deres præg på kultur- og forretningslivet.

Nedenunder levede stadig den gamle antisemitisme. - Og i det østlige Europa, hvor demokrati stadig var et fremmedord, levede jøderne fortsat i ghettoer, hvor de jævnligt blev udsat for forfølgelser (de såkaldte pogromer).

2.

1881 – 1905: Jødisk indvandring til Palæstina – i to omgange

I 1881 blev Zaren myrdet og den russiske regering gav jøderne skylden. Resultatet var pogromer, hvor almindelige mennesker kastede sig over jøderne og tvang mange til flugt.

Nogle af jøderne flygtede til *Palæstina*, der på det tidspunkt var en *osmannisk provins*, hvilket det havde været siden 1500-tallet da osmannerne erobrede store dele af Mellemøsten. Her boede en halv million mennesker - mest arabere og godt 10 % jøder og kristne. De tilflyttede jøder fra Europa opkøbte billige og oftest golde og ufrugtbare jorde af den osmanniske regering og begyndte at opdyrke den. Den jødiske indvandring og deres sameksistens med de arabiske stammer foregik fredeligt.

Den næste jødiske indvandring var også foranlediget af pogromer i det russisk-polsk-ukrainske område. Men denne gang var indvandringen også præget af den intensiverede nationalisme, der havde bredt sig i Europa og som bl.a. havde resulteret i Tysklands samling. Vi taler her om den nationalisme, der også var en af drivkræfterne i 1. Verdenskrig.

Theodor Herzl (1860-1904)

Tiden var blandt andet præget af en tro på videnskaben og Darwinismen - en kobling, der gav anledning til *socialdarwinismen*, en helt ny racisme teori, hvor Darwins princip om den stærkestes overlevelse overførtes til samfundet. Den videnskabeligt baserede racisme – og den tiltagende nationalisme gav antisemitismen fornyet vind i sejlene. Dette betød en nyorientering hos flere jødiske opinionsdannere med Herzl i spidsen. Herzl havde hidtil været fortaler for assimilation som det bedste værn mod antisemitisme. Men med Dreyfus-affæren eksploderede antisemitismen i Frankrig. I det hele taget var antisemitisme god tone i det meste af Europa. Og på den baggrund mistede Herzl troen på at assimilation var mulig. Herzl fandt at den eneste løsning på den vedvarende antisemitisme var oprettelsen af en jødisk stat. Hermed var *zionismen* stiftet.

De nyindvandrede jøder slog sig i hovedsagen – som før – ned på de golde og dårlige jorde, som de opkøbte af tyrkerne. Man levede fredeligt blandt de arabiske stammer i området - selv om de kulturelle forskelle på jødernes europæiske kultur og arabernes fattige stammekultur var enorm. Det osmanniske imperium var i tiltagende opløsning og bekymrede sig ikke specielt om den tyndt befolkede provins.

3.

1914 - Første verdenskrig – 3. jødiske indvandring

Første Verdenskrig kastede ikke blot Europa, men hele verden ud i en voldsom forandringsproces, hvor de gamle kejserriger Østrig-Ungarn, Det Osmanniske Rige og Rusland brød sammen eller revolutioneredes. England animerede til arabisk nationalisme og oprør mod osmannerne/tyrkerne, der på sin side støttede de krigsførende aksemagter Tyskland og Østrig.

På trods af almindelig antisemitisme også i palæstina, var modstanden mod de indvandrede jøder spredt og undtagelsesvis, idet al jord fortsat blev opkøbt på fuld lovlig vis. Blandt de arabiske stammer var der ingen palæstinensisk bevidsthed endsige nationalisme eller lederskab. Palæstina udgjorde fortsat ingen selvstændig politisk enhed.

Blandt de indvandrede jøder levede to holdninger side om side - på den ene side: De der ønskede at leve fredeligt sammen med araberne - (bl.a. Martin Buber). Og på den anden side de stærkt ideologiske zionister, der insisterede på oprettelsen af en jødisk stat her og nu - uanset engelsk og arabisk lunkenhed og modvilje.

4.

1917-33 - Balfour-erklæringen åbner for indvandring

I løbet af Første Verdenskrig kom dele af Arabien under engelsk og fransk overhøjhed. Samtidig erklærede den engelske udenrigsminister Balfour med Frankrigs, Italiens og USA's støtte, at der kunne oprettes "et nationalt hjem for det jødiske folk i Palæstina". Den palæstinensiske provins blev sammen med de nyoprettede arabiske nationalstater, **Irak og Trans-jordanien** en del af det engelske mandat fra 1920.

Den arabiske befolkning blev lovet selvstændighed af England efter mange hundrede års osmannisk overherredømme. Hvordan disse løfter skulle realiseres stod klart for hele Arabien. Der skulle trækkes streger i sandet og nye selvstændige arabiske "stater" (Syrien, Jordan, Irak osv, så dagens lys). Der var tale om stater uden de instituitioner, der forudsætter egentlig statsdannelse.

Et område blev imidlertid *aldrig* en stat, nemlig Palæstina hvor både den jødiske og arabiske verden gjorde krav. Mange arabere følte sig svigtede af Englænderne og pressede af det jødiske opkøb af palæstinensisk jord. Antizionismen og antisemitismen voksede og der opstod gnidninger mellem arabere, englændere og jøder. Konflikter der var både voldelige og dødelige. To eksempler:

Eksempel 1: 1920 - Der forlyder det rygte blandt muslimerne at jøderne vil besætte de hellige steder. Araberne dræber og sårer 215 jøder inden englænderne får dem under kontrol. Et tilsvarende antal arabere dræbes og såres i forbindelse med urolighederne.

Eksempel 2: 1929 – Araberne slår mere end 100 jøder ihjel ved grædemuren og jøderne sætter sig til modværge. Vold og plyndringer eskalere og englænderne må sætte massivt militært ind for at slå de arabiske oprørere ned. Facit over antallet af døde efter oprøret er følgende: 69 jøder, 77 englændere og ca. 1000 arabere.

Kulturforskellen mellem de europæiserede jøder og araberne var meget stor. Mens araberne levede som stammer, hvor man havde indrettet sig på de givne naturforhold, opdyrkede jøderne ørkenen. Jøderne kom

fra Europa, og i kraft viden, teknologi og organisering i de fællesejede socialistisk inspirerede kibbutzer, var man i stand til at etablere et landbrugssamfund.

Samtidig begyndte jøderne nu at genoplive deres gamle sprog, hebraisk, der blev deres nationalsprog. Noget af en bedrift. idet hebraisk havde været et dødt sprog i over 1000 år. Det nye sprog kaldes for "Ivrit" - til dagligt omtales det som hebraisk.

5.

1933-39 - Hitlers magtovertagelse intensiverer jødisk indvandring

Som følge af Hitlers magtovertagelse voksede den jødiske indvandring dramatisk. Der indvandrede nu mellem 10.000 og 50.000 jøder om året. Og fra 1931 til 1939 voksede det samlede antal jøder i Palæstina fra 172.000 til knap en halv million. I samme periode voksede antallet af arabere fra 840.000 (heraf 88.000 kristne) til mere end 1,1 million.

Samtidig skærpedes den arabiske modstand mod jøderne, idet den eksisterende arabiske antisemitisme inspireredes og udvikledes af Hitlers konspirationsteorier. Den øverste imam - **Stormuftien af Jerusalem - tog på venskabs besøg hos Hitler**, og benyttede sin lederstilling til at organisere en arabisk nationalisme. Han dannede Den Arabiske Højkommité som en parably-organisation for de arabiske partier i Palæstina. Og i 1936/37 udbrød der omfattende uroligheder, hvor araberne med strejker, og voldelige demonstrationer truede med helt at destabilisere det engelske mandat-styre. Englænderne måtte hente forstærkninger (ca. 25.000 mand) for at slå opstanden ned.

Polariseringen vokser: De tiltagende uroligheder forstærkede polariseringen blandt jøderne indbyrdes. På den ene side havde man den socialistiske fredsfløj med Chaim Weizmann i spidsen, som havde til hensigt at samarbejde med araberne - på den anden side havde man den kompromisløse fløj, som for enhver pris ville etablere en jødisk stat med en jødisk befolkningsmajoritet så hurtigt som muligt.

For at løse de voksende problemer nedsatte England en kommission (Peel-kommissionen) der siden foreslog at der blev etableret en tostatsløsning, da jøder og arabere ellers vil rive hovederne af hinanden. Dette afvistes pure af den arabiske verden, der nu direkte advarede englænderne: "Vi støtter Hitler og tyskerne, hvis ikke HELE PALÆSTINA blev en arabisk stat!"

6.

1939-1947 - 2. Verdenskrig

Under Anden Verdenskrig var den jødiske indvandring temmelig begrænset. Under Ben-Gurions ledelse havde jøderne forbundet sig helt med Englands kamp mod nazismen, og i Palæstina etableredes en jødisk brigade på ca. 20.000 mand - til støtte for Englænderne (og jøderne selv).

Anne Frank (1929-1945)

Exodus 1945-47

Efter krigen kom det til pinlige scener for englænderne, idet de forsøgte at forhindre overlevende koncentrationslejr-fanger og andre forfulgte jøder i at flygte til Palæstina. Mest kendt er her historien om Exodus og englændernes internering af de flygtende jøder i lejre på Cypern.

Fra 1945 til 1948 udvikledes borgerkrigs-lignende tilstande i Palæstina med vold og terroraktioner - jøderne kæmpede mod både englænderne og araberne. Og England var ved at køre trætte i kølvandet på Anden Verdenskrig.

7.

1947 - FN og Israel

Holocaust rystede hele den civiliserede verden, fordi udryddelsen af de 6 mio. jøder, blev iværksat af et land, Tyskland, der havde skabt en storslået kultur. Et land hvor jøderne var mere assimilerede end noget andet sted i verden.

Da det efter krigen stod klart, at nazisternes systematiske udryddelse af jøderne "kun" var en ekstrem udgave af 2000 års europæisk antisemitisme, fjernedes i Europa den sidste tvivl om nødvendigheden af en jødisk stat. I 1946 blev FN dannet og i hele den europæiske verden var der en klar forståelse for nødvendigheden af en jødisk statsdannelse. I FN var der enighed om at Palæstina skulle gøres selvstændigt. Palæstina var på det tidspunkt et engelsk mandat (en slags begrænset koloni). Spørgsmålet var imidlertid: Hvordan? Skulle man lave en forbundsstat, hvor man vidste at arabere og jøder ville rive hovederne af hinanden - eller skulle man lave en delingsplan?

De to nye supermagter - **Sovjetunionen** og **USA** - enedes sammen med et flertal i FN om at etablere en **delingsplan**. Der skulle oprettes en jødisk og arabisk statsdannelse i Palæstina, hvor Jerusalem, skulle underlægges et internationalt FN-mandat. ***Det skete d. 29. november 1947 - hvor delingsplanen og dermed oprettelsen af Israel blev vedtaget af et enigt FN, hvor kun de arabiske lande og Indien stemte imod (33 for - 13 imod).***

På trods af at grænsedragningen var stærkt problematisk med et arealmæssigt stærkt begrænset Israel - delt i tre småbidder - accepterede zionisterne delingsplanen. Den arabiske verden i og uden for Palæstina nægtede derimod pure at have noget med delingsplanen at gøre. Man kunne ikke acceptere oprettelsen af en jødisk stat og jødernes tilstedeværelse i Palæstina. Støttet af den arabiske verden indledte Palæstina-araberne en guerillakrig mod den jødiske befolkning, der selv formerede guerillagrupper.

8.

1948-49 Israels oprettelse - Uafhængighedskrigen

Den 14. maj 1948 ophørte det engelske mandat og samme dag proklamerede Ben-Gurion staten Israels oprettelse. Svaret fra Europa og store dele af verden var accept - USA og Sovjet anerkendte omgående Israel. Samme dag som Israel blev proklameret gik seks arabiske lande til angreb. Nu skulle jøderne en gang for alle væk fra Palæstina.

Mod alle odds lykkedes det jøderne at forsvare sig mod de arabiske troppers angreb og belejring. Krigen trak ud og det lykkedes jøderne at gå til modangreb. Ved erobringer fik de efterhånden skabt en sammenhængende frontlinje og dermed en sammenhængende grænse - det der i dag kaldes 1967-grænsen. Samtidig benyttede Jordan og Ægypten sig af situationen og annekterede de områder af Palæstina, der var tiltænkt palæstinenserne. Jordan erobrede Vestbredden og Ægypten erobrede Gazastriben. Palæstinenserne blev snydt for deres stat.

I 1949 måtte arabere se i øjnene at de ikke her og nu kunne fjerne Israel fra landkortet - og der blev indgået en våbenhvile. *Taberne* i krigen mellem de arabiske lande og Israel bliver palæstina-araberne. De ca. 650.000 palæstina-arabere, der flygtede på grund af krigen, blev interneret i flygtningelejre i stedet for at blive statsborgere i Jordan, der ellers havde erobret Vestbredden – eller de andre arabiske lande de var flygtet til. - Man ville ikke acceptere dem som statsborgere, da det ville betyde en de facto anerkendelse af Israels eksistens.

Flygtningeproblemet

En FN-resolution fastslog, at flygtningene skal have tilladelse til at vende tilbage til Israel. Det kunne Israel imidlertid ikke gå med til. Man frygtede det ville betyde en udslættelse af landet, hvis befolkningsflertallet udgjordes af arabere, der var modstandere af staten Israels eksistens.

Flygtningene kom til at spille en afgørende rolle for den politiske udvikling i Israel-Palæstinakonflikten. Og i debatten glemtes det konsekvent, at der ikke var tale om et, men om to flygtningeproblemer. For ikke blot flygtede som nævnt 650.000 palæstina-arabere. Omtrent samme antal jøder flygtede fra de arabiske lande, fordi den antijødiske holdning, gjorde det umuligt for jøderne at fortsætte deres tilværelse.

De jøder, der flygtede til Israel, fik omgående statsborgerskab og de og deres efterkommere udgør i dag flertallet blandt Israels jødiske befolkning. I modsætning hertil fik de flygtende palæstina-arabere ikke

statsborgerskab i de arabiske lande de var flygtet til, på trods af at de opfattede sig som det de var: muslimske arabere, der sandsynligvis ville have været gladere for at modtage et statsborgerskab end at blive interneret i en palæstinensisk flygtningelejr.

Med etableringen af flygtningelejrene brugte den arabiske verden palæstinenserne som en rambuk mod det forhadte Israel. En rambuk, der blev den knast, der generede alle de senere konflikter.

Havde man givet dem statsborgerskab på det nuværende Vestbredden (som var på jordanske hænder) og evt. i Gaza (som var på ægyptiske hænder) kunne der i dag en have været en palæstinensisk stat eller et større Jordan. Men det ville selvfølgelig have forudsat at den arabiske verden anerkendte Israels eksistens. Det var præcis det der var problemet dengang. Og det er præcis det der har genereret yderligere problemer i dag.

9.

1956 - Nasser og Sinaikrigen

Med Nassers magtovertagelse i Ægypten i 1952 indledtes en anti-imperialistisk politik vendt mod England, Frankrig og Israel. Ægypten chikanerede Israel, ved at lade flygtningelejrene i Gaza danne udgangspunkt for angreb på Israel. Man forhindrede Israels adgang til Akababugten og lagde i det hele taget handelshindringer ud, der havde til hensigt at kvæle Israel.

Gamal Abd al Nasser
(1918-1970)

Samtidig forsøgte Nasser med held at begrænse al engelsk indflydelse i Mellemøsten, og derudover støttede han arabiske oprør i de franske kolonier. Nasser var en storpolitisk strateg, der i ly af den kolde krig forsigtig nærmede sig Sovjet uden at lægge sig ud med USA. Nasser forsøgte at manøvrere uden at forpligte sig over for nogen stormagt.

For at befri sig fra det ægyptiske kvælertag indledte Israel, kraftig bakket op af England og Frankrig et angreb på Ægypten. Med krigen fik Israel smadret det Ægyptiske militær så det (foreløbig) ikke længere var en trussel mod Israel. Befriet fra den ægyptiske trussel gik Israel ind i en stabiliseringsperiode, hvor båndene til USA styrkedes. En periode der varede frem til 1967.

10.

1956-1967 Sovjets og socialismens indflydelse – PLO

I perioden fra 1956 til 1967 gennemlevede flere arabiske lande (for eksempel Syrien og Irak) lignende omvæltninger som man havde set i Ægypten. Nogle af de feudale regimer blev nu afløst af etparti-regimer - en slags politisk-religiøse demokratuer inspireret af en blanding af socialistiske, anti-imperialistiske, pan-islamske og nationalistiske ideer. Ideen om arabisk genfødsel vandt frem hos de Baath-socialistiske i partier. Dette øgede gradvist Sovjets indflydelse i regionen.

Trods den store indbyrdes rivalisering mellem de arabiske stater var der en bred forståelse for at man havde et særligt kulturelt/religiøst fællesskab - et fællesskab, der kunne kanaliseres mod fællesfjenden: Israel. I den sammenhæng tog de arabiske lande med Ægypten i spidsen initiativ til oprettelsen af en palæstinensisk befrielsesorganisation (PLO) - som så dagens lys på det arabiske topmøde i Cairo i 1964.

Fra jordansk område indledte Palæstinas nationale befrielsesbevægelse Al Fatah en række militære operationer mod Israel - samtidig oprettede Syriens Baath-socialistiske regime støttet af Sovjet, nogle guerillagrupper, der med udgangspunkt i Golanhøjderne begyndte at terrorisere det nordlige Israel. Oprustet med sovjetiske våben følte den arabiske verden med Ægypten og Syrien i spidsen sig efterhånden så stærk, at man åbenlyst erklærede, at man ville udslette Israel.

11.

1967 - Seksdageskrigen

Israel blev militært omringet af Syrien, Jordan og Ægypten, der samtidig foranstaltede handelsblokader. Israel appellerede til USA og vestmagterne, der havde lovet at garantere Israels sikkerhed. Men her var ingen hjælp at hente.

Isoleret, omringet og med truslen om et koordineret Ægyptisk, Jordansk og Syrisk angreb, dannedes d. 1. juni 1967 en samlingsregering med Moshe Dayan som generalstabschef. Fem dage efter slog Dayan til og kom araberne i forkøbet. På blot seks dage tog Israel kontrol over Golanhøjterne, Vestbredden og hele Sinaiørkenen samtidig med at man satte de tre landes militær ud af kraft. Krigen blev lige så kortvarig som sejren var overbevisende og araberne kunne føje endnu et nederlag - det største og mest ydmygende - til dem de havde i forvejen. Militære eksperter har siden skønnet at sejren hører til en af historiens store.

Seksdageskrigens følger for Israel:

Med erobringerne og tilintetgørelsen af store dele af det arabiske militære apparat fik Israel effektivt blokeret for angrebene fra Golanhøjterne, Vestbredden og Gazastriben og forhindrede handelsblokaderne. Desuden blev det med miner og pigtråd delte Jerusalem genforenet. Udover at bruge de erobrede områder som skjold var man indstillet på at de også skulle kunne bruges som pant i eventuelle fredsforhandlinger. Land for fred. Og ville de arabiske lande fortsat ikke anerkende Israels eksistens kunne man nu skaffe sig sikkerhed via skjoldet.

Samtidig skabte den store militære succes grobund for den Israelske højrefløjs begyndende drømme om et Storisrael. Drømme som med tiden kom til at skabe tiltagende voksende splid mellem Israelerne indbyrdes.

Seksdageskrigens følger for den Palæstinensiske bevidsthed

For de palæstina-arabiske flygtninge blev krigen et vendepunkt. Der opstod en egentlig palæstinensisk bevidsthed hvis kerne var, at kun palæstinenserne havde retten til Palæstina. Man inspireredes af den revolutionære politiske bevidsthed, der bredte sig over alt verden - fra den cubanske revolution, fra Che Guevaras skrifter, fra Vietnamkrigen og fra ungdomsoprøret i Vesteuropa og USA.

Og man nøjedes ikke med inspiration. Det lykkedes også PLO uhindret at skaffe palæstinenserne adgang til sovjetiske våben. Våben, der i en stadigt voksende strøm tilflød de arabiske lande fra det Sovjet, der i kølvandet på Seksdageskrigen havde brudt alle diplomatiske forbindelser med Israel. Ved stadige guerillaaktioner skulle der skabes et eksplosivt konfliktniveau, der ville radikaliseres og forene den arabiske verdens politik over for Israel i form af stadig pression og krig.

12.

Palæstinenserne, araberne og Arafat 1968

Seksdageskrigen med Israel i 1967, blev et vendepunkt for den **palæstinensiske identitet**. Man kan diskutere om der eksisterede en egentlig palæstinensisk identitet før seksdageskrigen. Til gengæld kan man ikke diskutere om der eksisterede en palæstinensisk identitet efter - netop fordi seksdageskrigen slet ikke handlede om palæstinenserne, men var et opgør mellem den arabiske verden og Israel. Et opgør, der understregede, at hverken den arabiske verden eller Israel hidtil havde betragtet palæstinenserne som andet end arabere. Som en samling ligegyldige, passive flygtninge, der i mange sammenhænge betragtedes med foragt i såvel den arabiske verden som i Israel.

Med det eklatante nederlag til Israel så enkelte arabiske ledere det som deres interesse at supplere den panarabiske tanke med tanken om, at der eksisterede et palæstinensisk folk med en nations afgrænsede interesse.

Yasser Arafat (1929-2004)

I 1968 udfærdigedes det palæstinensiske nationalcharter som Arafat, PLOs leder sammen med Ægypten havde en stærk indflydelse på. Kernen i charteret var at befrielsen af Palæstina *er vejen til arabisk enhed*. Israel blev ikke nævnt med et eneste ord i charteret, idet målet åbenlyst var Israels udslettelse. I PLOs regi etableredes bevæbnede enheder, der indledte en række voldelige gidseltagninger, flykapringer og aktioner mod israelske mål i udlandet. Der var tale om terrorisme, hvor målet helligede midlet – hvor uskyldige mennesker blev taget som gidsler i en højere sags tjeneste.

Palæstinenserne og store dele af den europæiske venstrefløj + sovjet talte om en legitim palæstinensisk frihedskamp. Og den palæstinensiske terror flettedes sammen med den venstreorienterede (RAF, Blekingegadebanden mv)

Aktionerne udgik fra Jordan, hvortil man bragte kaprede fly og gidsler. Jordans kong Hussein kom under hårdt pres mellem på den ene side stormagterne og Israel, der ville have terroren bragt til ophør omgående - og på den anden side det voksende antal palæstinensere i Jordan, der sympatiserede med grupperne.

13.

1970-72 - Sorte September

Efter en række palæstinensiske flykapringer foretaget af jordanske palæstinensere gjorde den *kongelige jordanske hær i september 1970 op med palæstinenserne*. **10.000** palæstinensere blev **dræbt**. De palæstinensiske terrorister og partisaner flyttede nu residensen til Libanon, som blev det nye Al Fatah land. Man opererede nu fra flygtningelejre i Sydlibanon og omkring Beirut. Den jordanske masacre på palæstinenserne gav anledning til en yderligere radikaliserings af de palæstinensiske terrorister, hvor nogle navngav sig Sorte September.

Under olympiaden i 1972 foretog gruppen Sorte Septembers en massacre på de israelske olympiadedeltagere. Umiddelbart mistede de militante palæstinensiske bevægelser sympatien i Europa - samtidig med at de virkede som inspiration hos de stadig flere rabiate venstreorienterede unge, der flirtede med en idealiseret militant socialisme, hvor målet helligede midlerne. I Italien, Tyskland, Spanien og Irland etableredes således militante socialistiske grupper, der nu tog voldelige midler i brug, for at gøre opmærksom på deres sag. (De røde Brigader, Baader-Meinhof, IRA og Baskernes ETA). Og den palæstinensiske sag har lige siden nydt stor yndest på venstrefløjen og hos store dele af -68 generationen.

14.

1973 - Yom Kipurkrigen - og oliekrisen

Nederlaget fra Seksdageskrigen stod stadig som en skamstøtte i hele den arabiske verden og hadet til det Israel, der med 6-dages krigen havde sat en streg under den arabiske verdens tilbagestående var voksende. Specielt for Ægypten nederlaget eklatant. Derfor tog Ægyptens nye leder Sadat diplomatiske og militære skridt til krig mod Israel. Målet var hel klart som minimum at erobre tabt land tilbage - og palæstinenserne var som i de tidligere krige stadig ikke et emne.

Krigen blev forberedt minutløst sammen med Syriens præsident Assad, Jordans kong Hussein og Saudi Arabiens kong Feisal, der skulle bruge olien som politisk våben. Trods den strengt hemmelige planlægning anede Israels efterretningsvæsen uråd og underrettede Golda Meir. Hun troede imidlertid ikke, at angrebet ville begynde på Israels helligdag Yom Kipur. Herved begik hun en fejltagelse, der var tæt på at resultere i en katastrofe.

Den 6. oktober kl. 14, mens alt var lukket og slukket i Israel fordi man fejrede jødernes vigtigste helligdag, gik araberne til angreb på to fronter, Golan og Sinai. Angrebet kom fuldstændig bag på Golda Meir, der ikke havde sat hæren i alarmberedskab. Og Israel var tæt på at blive løbet over ende. Tæt på en fuldstændig katastrofe lykkedes det alligevel Israel at kæmpe sig ind i krigen. - Og efter 18 dages hårde kampe vendte krigslykken og

Israel fik overtaget. Den Ægyptiske hær stod over for en truende kollaps - og i den situation blev Israel af USA presset til at etablere våbenhvile på sydfronten under stormagtsovervågning.

Samtidig truede de arabiske olielande med Saudiarabien i spidsen med at lukke for olien til de lande, der blev ved at holde med Israel. Konflikten i Mellemøsten var med et slag forvandlet til en global konflikt, der snart skabte nye forhandlingspositioner.

15.

1970-erne: Den legitime terror

Med Yom Kippur krigen og den internationale oliekrise indtraf et generelt holdningskift til Israel i Europa. Israel blev i stigende omfang opfattet som agressor af tre grunde:

For det første fordi de endnu engang havde vist sig militært og strategisk overlegne i deres krigsførelse.

For det andet fordi de blev opfattet som den egentlige årsag til oliekrisen.

For det tredje fordi stadig større dele af den europæiske opinion havde øje for "imperialismens ofre" - hvilket betød at man så reelle og indbildte ofre overalt: Baskere, kurdere, nordirere, sydamerikanere, nordvietnameserne. Og nu så man også palæstinenserne var ofre for imperialismen. Og specielt venstrefløjen sympatiserede i stigende omfang med Sovjets proarabiske og antiisraelske holdning. I den sammenhæng sidestilledes den palæstinensiske terror med IRAs, RAFs, ETAs osv - der langt ind i venstrefløjens rækker sås som delvist legitime, delvist diskutabile frihedskæmpere

1974 – Arafat anerkendes

Arafat havde været PLOs leder siden 1968. I forbindelse med de palæstinensiske flykapringer og andre voldelige aktioner, der ramte tilfældige civile uden for regionen var han hidtil blevet betragtet som en suspekt person - ikke kun af Israel, men af størstedelen af verdenssamfundet. I 1974 fik han og PLO imidlertid deres afgørende politiske gennembrud.

På et arabisk topmøde anerkendtes Arafat og PLO som eneste lovlige repræsentant for palæstinenserne. Samme år blev han inviteret til FN, hvor han fik observatørstatus og holdt sin berømte tale om "en olivengren i den ene hånd og et gevær i den anden"... en tale for det palæstinensiske folks ret til hele Palæstina og imod zionismen. Han sagde bl.a:

"I dag - næsten et århundrede efter den zionistiske bevægelses opståen, vil vi advare mod den voksende fare den udgør for jøderne rundt om i verden, for vore arabiske folk og for verdensfred og sikkerhed. For zionismen tilskynder jøden til at udvandre til sit hjemland og tilbyder ham en kunstig skabt nationalitet. Zionisterne fortsætter med deres terroristaktioner, selv om disse har vist sig ineffektive."

Eller anderledes formuleret: Oprettelsen af en palæstinensisk stat havde ikke samme prioritet som Israels udslettelse.

16.

1979 - Camp David-aftalerne om fred og sikkerhed

Siden Yom Kipurkrigen i 1973 havde Israel og Ægypten stået i en situation, der i bedste fald kunne åbne for forhandling. Begge lande havde været på katastrofens rand – begge havde noget at handle med (land og kontra Ægyptens anerkendelse af Israel) og begge lande blev sat under pres af Kissinger – USA's udenrigsminister – der blandt andet reagerede baggrund af oliekrisen.

Vejen fra Yom Kipurkrigen til Israels første fredsaftale med et arabisk land (Ægypten) var lang og snørklet. Med Kissinger i spidsen etableredes efter krigen et skridt for skridt diplomati, hvor Israel trak sig tilbage fra Sinai til gengæld for ægyptiske og amerikanske garantier, der indbefattede amerikansk overvågning m.h.p. fred. Land for fred processen blev indledt. Men den stødte på kraftig modstand: Palæstinenserne og syrerne gjorde deres for at ødelægge mulighederne for Sadats fredsforhandlinger. Sadat var i det hele taget oppe imod den massive afvisningsfront, der udover syrerne og PLO bestod af Libyen, Irak, Algeriet og Sydjemen. Hvilket gjorde Israel stadig mere tøvende.

Det store gennembrud kom da Sadat modigt dukkede op i det israelske parlament Knesset og holdt en forsonende tale. Og på den amerikanske præsident Carters landsted i Camp David blev Israels konservative leder Begin og Ægyptens Sadat forelagt den rammeaftale, der dannede grundlag for den endelige fred mellem Israel og Ægypten. Freden af 1979.

Tre år efter var Sinai rømmet for Israelske styrker. Mens Israelerne nu kunne tage på ferie i Ægypten stod Sadat helt isoleret i den arabiske verden, der var rasende. Man afbrød de diplomatiske forbindelser med Ægypten som også udelukkedes af Den arabiske Liga. Kort tid efter - i 1983 - blev Sadat myrdet af ægyptiske fundamentalister.

17.

1979 Islamismen

Samme år som freden mellem Ægypten og Israel blev en realitet skabtes kimen til en yderligere uddybning af konflikterne og modsætningsforholdene i Mellemøsten. Ikke mindst pga den islamistiske revolution i Iran/Persien. Flere ting spillede sammen:

I sidste halvdel af 1970-erne indledtes en islamistisk vækkelse i hele Mellemøsten med Persien/Iran som centrum. Brændstoffet var Mellemøstens og den muslimske verdens fortsatte dysfunktionelle deroute – der stod i skærende kontrast til de voksende olieindkomster. Den islamiske fundamentalisme, bredte sig i hele området. Islamismen lægger muslimske og historiske værdier til grund for en politisk kamp mod materialistisk vestlig - herunder zionistisk - indflydelse i Mellemøsten. I 1979 resulterede det i den persiske revolution, hvor Shahan blev væltet af såvel venstreorienterede som religiøse kræfter. Kræfter hvis fællesnævner var deres antiamerikanisme og antizionisme. Khomeini kom til magten og indførte et præstestyre og sharialov, der gjorde Koranen til et politisk/juridisk instrument.

Sideløbende hermed skete der en brutalisering af nabolandet Iraks styre i forbindelse med Saddam Hussein og hans "socialistiske" partis magtovertagelse - også i 1979. En udvikling, der snart satte sig spor - ikke blot i konflikten imellem de to lande, men også i modsætningsforholdet mellem Israel og palæstinenserne.

Samtidig voksede modsætningsforholdet mellem høgene og duerne i Israel markant. Hvor Israel indtil 1977 havde været ledet af en arbejder regering, der var indstillet på at give land for fred, havde man fået en højreorienteret regering, der ønskede et Storisrael. Begin og Ariel Sharon forvandlede de militære kontrolposter på Vestbredden til egentlige bosættelser.

18.

1982 - PLO fordrives fra Libanon

Før, under og efter fredsslutningen med Ægypten havde Syrerne via de palæstinensiske partisaner i Libanon ført krig mod Nordisrael. Libanon var splittet af en ondartet borgerkrig, hvor syrerne fik stadig større indflydelse. Syrerne kontrollerede reelt Libanon og fra Sydlibanon skød PLO-partisaner raketter mod byer og kibbutzer i Galilæa. Efter at have fået fred med Ægypten stod Israel imidlertid stærkt over for Syrien. Og da den sidste israelske soldat havde forladt Sinai besluttede Begin og Sharon at invadere Libanon.

I juni 1982 rykkede Israel massivt ind i Sydlibanon og fortsatte helt til Beirut, hvor PLOs hovedkvarter lå. Det var i den sammenhæng, at Sharon holdt hånden over de kristne falangister, der uhindret kunne gennemføre en masacre på to palæstinensiske flygtningelejre: Sabra og Shatila. Hele sommeren kæmpede Israelske soldater mod partisanerne i ruinerne. Efter hårde kampe kom en aftale i stand, hvor PLOs ledelse og hær under frit lejde kunne forlade Libanon.

For en tid kunne israelerne leve i fred. Men kun for en tid. I PLOs fravær blev den nye generation af unge palæstinensere tiltrukket af de nye fundamentalistiske grupper Islamisk Jihad og Hamas, der med sociale hjælpeprogrammer og deres islamistiske fundamentalisme vandt stadig flere tilhængere.

19.

1987 – 1. Intifada

I 1987 er antallet af palæstinensere, der lever i flygtningelejre rundt om Israel vokset fra den oprindelig godt halve million til seks millioner mennesker. Mennesker som hverken Israel, de arabiske lande eller nogen andre ønsker at give statsborgerskab. Mennesker, der af hele den arabiske verden er blevet foregøjet, at de kan bosætte sig i Israel i stedet for jøderne.

Lejrene findes mod nord i Libanon, mod vest på Vestbredden og mod syd i Gazastriben. Og den 9. december 1987 bryder Israels kontrol med Gaza-striben sammen. I Gaza drager store grupper af palæstinensiske demonstranter gennem gaderne - og ud over at vifte med palæstinensiske flag og råbe religiøse og nationalistiske slagord kaster de med sten. Hovedparten af demonstranterne er ganske unge palæstinensere og børn. Og deres sten rammer alt: israelske banker, biler, restauranter... alt af israelsk oprindelse. Den første intifada var begyndt. Og i løbet af få dage bredte den sig som en steppebrand til alle de besatte områder. En ny generation af palæstinensere var vokset op. De havde ikke deres forældres frygt og respekt for israelerne. De var født som flygtninge og opdraget med had - og de kendte alt til israelernes styrke - men kendte tillige deres svaghed. Netop fordi de unge konsekvent "kun" kastede med sten, ville den israelske hær ikke bekæmpe opstanden militært. Man måtte i stedet bruge tåregas og knebler - måske til nød dødbringende gummikugler. Men selv om man fængslede 20.000, sårede andre 20.000 og dræbte 400 var det blot som at komme benzin på bålet. De døde dyrkedes som helte og hyldedes som martyrer. Og det var for sent at få mere end to millioner palæstinensere til at lystre.

Intifadaen var en asymmetrisk krig i ny form – og den forvandlede Israel gennemgribende. Det var ikke længere muligt for israelerne at færdes i Jerusalems gamle by og på Vestbredden. Og i første omgang var det en krig, hvor palæstinenserens sejr var helt klar: De vandt propagandakrigen, da billederne af børn over for svært bevæbnede israelske soldater gik verden over. Og udlandets kritik af Israel voksede.

Var kritikken hård fra udlandet var selvopgøret ikke mindre i Israel, der stod mere splittet end nogensinde før. Selvopgøret var ubønhørligt. Kritikken fra den hjemlige fredsfløj haglede ned over regeringen fordi den løste sine største problemer med vold og overgreb på elementære menneskerettigheder. Og kritikken fra den borgerlige fløj haglede ned over regeringen, fordi den ikke brugte vold nok. Forhandlinger med palæstineserne var mere end nogensinde påkrævede. Spørgsmålet var: Hvordan forhandler man med en modstander, der ikke anerkender ens eksistens.

20.

1987-94 - Rabin og Arafat – Osloaftalen

I perioden omkring 1990 skete der en række ting på den verdenspolitiske scene, der influerede på Mellemøsten.

- I 1989 faldt muren og kort efter (1991) brød det tidligere Sovjet sammen.
- I 1991 invaderedes Kuwait af Irak – hvilket resulterede i Golfkrigen mellem USA og Irak. USA fremstod nu som verdens eneste supermagt.
- Med Golfkrigen tegnedes helt nye mønstre i Mellemøsten, der gjorde det magtpåliggende for USA at få løst Israel/Palæstina konflikten.

Under krigen havde Irak affyret scud-missiler mod israelske byer, hvilket havde gjort det klart - for den højreorienterede Likud regering - at Israel ikke var usårlig. Samtidig betød Arafats og PLOs situation som landsforviste i Tunis at de islamistiske terrorbevægelser Hamas og Jihad voksede dramatisk på Vestbredden og i Gazastriben. Forhold der betød at både Arafat og Israel blev tilskyndet til at sende fredsfløere ud. Og i 1992 – efter valgene i Israel (Rabin) og USA (Clinton) tog fredsprocessen for alvor fart.

Med Yitzhak Rabin og Bill Clinton som de to nye ledere aftegnedes - efter en række hemmelige og uofficielle møder i Oslo - konturerne til et afgørende gennembrud i fredsforhandlingerne. Og d. 13. september 1993 mødtes Arafat og Rabin for første gang hos Clinton i Washington og gav hinanden hånd og underskrift på den såkaldte Osloaftale.

Aftalen betød at der gradvist skulle oprettes et egentlig palæstinensisk selvstyre på Vestbredden og Gazastriben til gengæld for at PLO anerkendte Israels eksistens og indstillede alle terroraktioner. Og i juli 1994 kunne Arafat således holde et stærkt mediedækket indtog i Gaza og Jeriko. Fra at være en omdiskuteret partisan lignede Arafat en kommende præsident i en egentlig palæstinensisk stat, der omfattede Vestbredden og Gazastriben .

Men som bekendt vokser træerne ikke ind i himlen. Bag aftalen lå den virkelighed, der gemte så fundamentale uoverensstemmelser, at der ikke skulle meget til for at få fredsprocessen til at køre af sporet.

21.

1994 – 2000 Fredsaftalen forvandling til delvis realitet

Det første anslag mod aftalen fandt sted i 1994 kort før PLO for første gang skulle overtage kontrollen med Gaza og Jeriko. I en moské i Hebron myrdede en fanatisk jødisk terrorist 29 bedende muslimer. *Massakren i Hebron* medførte et kort tilbageslag, men satte ikke fredsprocessen i stå.

Kort efter i november 1995, da Oslo-freden var i fuld gang med at forvandles fra teori til virkelighed blev *Rabin skudt* ned og dræbt af endnu en jødisk fanatiker. Rabins død medførte alvorlige bølgeskulp i Israels politik, hvor højrefløjen med Netanyahu vandt det efterfølgende valg i Israel - foråret 1996 - hvorved fredsprocessen sattes på "stand by".

Det forhindrede dog ikke at det *palæstinensiske selvstyre* i at vokse sig stærkere – både på Vestbredden og i Gaza. Havde det ikke været for den *udbredte korruption* ville det også have vokset sig både rigere og mere demokratisk. Det skete ikke. Derimod voksede Hamas sig stærkere og i Israel skiftede regeringsmagten til arbejderpartiet med Ehud Barak i spidsen.

Med Clinton som mægler blev fredsforhandlingerne genoptaget. Og på trods af at kemien var elendig mellem Barak og Arafat, nåede man ikke desto mindre frem til et vidtgående aftaleudkast, der tilbød palæstinenserne mere end nogensinde før. Problemet var blot, at det så ud til at blæse op til politisk storm af flere grunde:

- For det første blev Arafat stadig mindre repræsentativ for palæstinenserne. Det palæstinensiske uddannelsessystem underviste nærmest systematisk i had til alle jøder og Israel – samtidig stod det islamistiske Hamas stadig stærkere – samtidig med at Arafats omfattende korruption blev et stadig større problem.
- For det andet var Clintons tid som præsident definitivt forbi ved udgangen af år 2000 - og det var ikke mindst hans utrættelige medvirken i et evigt dirrende pendul-diplomati, der var forudsætningen for at overvinde det stadigt mere spændte forhold mellem en Arafat og Barak.
- For det tredje var Baraks regeringsgrundlag yderst skrøbeligt og opløsning bl. på grund af en stærkt højreorienteret og religiøs fundamentalistisk fløj. Ikke mindst palæstinenserne krav om at Øst-jerusalem skulle være palæstinensisk, virkede uholdbart for koalitionen.

Resultatet var at Barak gav indrømmelser, der rakte ud over hans mandat. Og det hele mundede ud i et aftaleudkast, hvor israelerne havde givet større indrømmelser end nogensinde før – hvor palæstinenserne fik tilbudt ca 95% af den jord de stillede krav om. Man var tættere end nogensinde på en Palæstinensisk stats kunne blive en realitet.

22.

2001 Fredsprocessen går i stå og 2. intifada begynder

Ikke desto mindre faldt aftalen til gulvet og endte som rendyrket fiasko. Årsagen var delvis er elendig forhandlingsklima – og frem for alt: At begge parter var gået ud over, hvad deres bagland ville acceptere. Resultat: At fra at have været hel tæt på stod man pludselig længere fra hinanden end nogensinde tidligere. Samtidig besøgte *Sharon tempelbjerget*, hvilket blev betragtet som en fornærmelse af palæstinenserne – og en ny intifada - Al Aqsa-intifadaen brød ud. Alt i alt betød det at Sharon fik et kanonvalg 2001 på et program, der ville forstærke kampen mod palæstinensisk terror. Forhandlingssammenbrud, nyvalg og den nye intifada blev

tændsatsen til en voldsspiral af hidtil usete dimensioner. Fra begge sider besvaredes hårdt med hårdere og snart syntes situationen ude af kontrol.

I foråret 2002 sendte *Hamas* en bølge af *selvmordsbombere* ind i Israel, hvilket betød at størstedelen af den israelske befolkning mistede troen på enhver forhandlingsløsning med Arafat, der havde lovet og fået til opdrag at dæmme op for den voksende terror. Den israelske fredsbevægelse faldt fra hinanden og for stadig flere israelere lød ideen om land for fred som en sort vittighed. Samtidig med at et flertal af israelere dog stadig gik ind for etableringen af en selvstændig palæstinensisk stat.

23.

WTC den 11. september 2001

Terrorangrebet på World Trade Center d. 11. september 2001 sætter en ny global dagsorden. Den form for terror, der hidtil havde været begrænset til Israel-Palæstina konflikten, bliver nu en del af en global kamp, der underminerer hidtil gældende regler. USAs nye præsident G.W. Bush erklærer terrorismen krig - mere konkret i form af krigen mod talibanstyret i Afghanistan.

I lyset af denne nye antiterror-dagsorden og den vedblivende bølge af selvmordsangreb i Israel formulerer Sharon tre "doktriner":

1. Arafat er ikke længere en troværdig forhandlingspartner. Han er og har altid været en terrorist – og har aldrig gjort noget alvorligt for at bremse selvmordsangrebene.
2. Israelerne må (som hidtil) selv bekæmpe bølgen af nye selvmordsangreb. Hvilket skete ved at sætte direkte ind mod det palæstinensiske selvstyres militsgrupper, og gå efter Hamas' ledere.
3. Der skal oprettes en 'selvstændig' palæstinensisk stat – hvor Israel dikterer grænserne. Med til at definere denne palæstinensiske stat skal blandt andet være det sikkerhedshegn man er påbegyndt og hvis færdiggørelse nu bliver fremskyndet. Sikkerhedshegnet skal samtidig være med til at beskytte Israel mod selvmordsbombere.

I flere omgange går Israel ind i selvstyreområderne, for at ødelægge Hamas og terrorgruppernes ledere. Man trækker sig hurtigt tilbage igen, idet man opretholder en jernring omkring alle selvstyreområderne for at imødegå flere selvmordsterrorister. Arafat bliver isoleret i Ramallah af den israelske hær. Her sidder han nærmest i stue-arrest frem til sin død. Samtidig lægger Israel an til at fjerne sine bosættelser i Gaza. Sharons kodeord er sikkerhed. Ikke desto mindre fortsætter selvmordsangrebene.

Israels enegang som i voksende omfang støttes af stadig flere israelere betyder at man endnu stærkere end før får verdensopinionen imod sig. Set med Israels briller føler man, at man kæmper en eksistenskamp – hvor man er oppe imod den arabiske verdens antisemitisme og den europæiske opinions fjendebillede af Israel og USA. Den europæiske venstrefløjs fjendebillede minder et langt stykke af vejen om muslimernes. Og antisemitismen stikker igen hovedet frem i Europa - ikke mindst blandt de muslimske tilflyttere.

24.

Muslimsk oprustning i tiden efter Arafat og Sharon fra 2004 - 2007

I slutningen af 2004 dør Arafat og året efter får Sharon en så alvorlig hjerneblødning, at han mister bevidstheden for altid. Hermed tegner der sig en ny situation. I Israel bliver Ehud Olmert leder af Sharons nystiftede parti og overtager regeringmagten - i koalition med arbejderpartiet. Israel etablerer en samlingsregering, hvis altovervejende bestræbelse er: At skabe sikkerhed og fred.

For palæstinensernes vedkommende er skiftet mere dramatisk, idet Hamas i januar 2006 vinder en tordnende valgsejr. Hamas støttes af Syrien og Iran, - og giver klart udtryk for fuldstændig enighed med Irans nye præsident i hans gentagne proklamation om, at Israel skal fjernes fra landkortet. Det palæstinensiske selvstyre er en tragedie. Meget lidt fungerer - heller ikke sigtekornet på de raketter man med jævne mellemrum fyrer af mod Israel.

Hele situationen eksploderer i sommeren 2006, da der udbræder krig mellem Hizbollah i Sydlibanon og Israel. I 2002 forsøgte Israels tidligere udenrigsminister Shimon Peres at råbe verden op i forbindelse med Hizbollahs etablering i Sydlibanon, hvor de nu truede Israel med mere en 10.000 raketter. Ingen lyttede. Frem til 2006 fik Hizbollah leveret yderligere tusinder af raketter - også langtrækkende - af Iran.

Hizbollah er en Shiamuslimsk islamistisk bevægelse med hovedtilhørssted i Sydlibanon. Hizbollah er ideologisk inspireret af Iran og Ayatollah Khomeinis vision om en islamisering af vor planet. – Hizbollah finansieres af Iran og til dels Syrien.

Da krigen bryder ud, er der tale om en typisk asymmetrisk krig: Hizbollah sender såvel korttrækkende som langtrækkende raketter ind over Israel i forsøget på at slå så mange civile ihjel som muligt. Flertallet af Israellerne føler at landets eksistens er truet – ikke mindst set i lyset af Irans atomprogram og stormagternes mangel på enighed over for et stadig mere aggressivt Iran, der ikke lægger skjul på sine stormagtsdrømme.

I efteråret 2006 indgås der våbenhvile, under FN overvågning.

25.

Netop NU: 2007

I øjeblikket er der i Israel en inkompetent ledelse uden folkelig legitimitet. Samtidig er der et sammenfald af en lang række destabiliserende faktorer i Mellemøsten, som betyder at en fredsløsning synes længere væk end nogensinde.

Af destabiliserende faktorer kan nævnes:

- Et Irak er hastigt på vej mod opløsning og borgerkrig
- Irans atomoprustning og stormagtsambitioner
- Et Palæstina hvor stadig flere grupper bekriger hinanden.
- Et Libanon, der synes stadig mere ustabil.
- En atommagt, Pakistan, hvis skæbne synes stadig mere uvis og skrøbelig.
- Osv osv

Den muslimske verdens dysfunktionelle karakter understreges klart når man sammenligner den med Indien og Kina, der økonomisk stormer frem. Mellemøstens olieindtægter bruges til at fastholde regionen i en middelalderlig tilstand. Uduelige og korrupte statsledere, et inkompetent religiøst uddannelsessystem, kvindeundertrykkelse og en stadig fremadskridende religiøs fanatisme får hele regionen til at synke dybere og dybere ned mudderet.

Som det ser ud netop nu tegner der sig ikke nogen farbar vej mod fred mellem Israel og Palæstina, hvis befolkninger har mistet tilliden - samtidig med de længes efter fred.

<http://videnskaboggod.smartlog.dk/det-moderne-israels-historie-post27867#comment-1>